МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УМАНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ПАВЛА ТИЧИНИ

ЗБІРНИК
НАУКОВИХ ПРАЦЬ УМАНСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО ПЕДАГОГІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ ПАВЛА ТИЧИНИ

Випуск 2

Умань – 2018

ББК 74.2я43
З 41

ISSN 2307-4906
Zbìrnik naukovih prac' Umans'kogo
deržavnogo pedagogìčnogo unìversitetu
ìmenì Pavla Tičini
Zb. nauk. prac' Umans'kogo derž.
pedagog. unìv. ìm. Pavla Tičini

Збірник наукових праць
затверджено постановою Президії ВАК України
16 грудня 2009 р. № 1-05/6 перелік 4 (Бюлетень ВАК № 1, 2010 р.)
та перереєстровано 12 травня 2015 р. № 528
як наукове фахове видання щодо публікації наукових
досліджень з галузі педагогічних наук. Засновник: Уманський
державний педагогічний університет імені Павла Тичини.
Реєстраційне свідоцтво: КВ № 7095.

Рекомендовано до друку Вченою радою
Уманського державного педагогічного університету
імені Павла Тичини
(протокол № 4 від 30 жовтня 2018 р.).

З 41 **Збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини /** [гол. ред.: М. Т. Мартинюк]. Умань: ВПЦ «Візаві», 2018. Вип. 2. 290 с.

До збірника входять статті, у яких розглядаються актуальні проблеми вдосконалення освітнього процесу середньої і вищої школи; окреслюються шляхи фахового зростання майбутніх фахівців у процесі професійної підготовки; компетентнісний підхід до сучасної навчальної та виховної практики; висвітлюються результати наукових досліджень у галузі педагогічних наук. Автори опублікованих матеріалів несуть повну відповідальність за достовірність наведених фактів, цитат, статистичних даних, імен власних та інших відомостей.

ЗМІСТ

Андрощук Людмила
Етапи розвитку хореографічно-педагогічної освіти в Херсонському державному університеті **7**

Бей Ірина
Формування позитивної мотивації студентів до використання проектних технологій у майбутній професійній діяльності вчителя іноземної мови **17**

Бондаренко Анна
Витоки становлення і розвитку учительських інститутів у системі вищої педагогічної освіти України **26**

Борисенко Олександра
Проблема термінологічної визначеності щодо забезпечення якості освіти в іноземних дослідженнях **36**

Голуб Надія, Голуб Володимир
Формування природничих понять у дітей з мовленнєвими порушеннями при вивченні природознавства **46**

Дмитрук Лілія
Професійна мовнокомунікативна компетентність майбутнього фахівця медичної галузі **59**

Єрошенко Олена, Щербіна Інна
Розвиток англомовної фонетичної компетенції у вокальному виконавстві: методичний дискурс **66**

Завидівська Ольга
Особливості формування здоров'яорієнтованої свідомості майбутніх менеджерів **79**

Заїка Оксана
Розвиток графічної грамотності у майбутніх вчителів математики **89**

DOI: 10.31499/2307-4906.2.2018.148987
УДК 37(09):378.4(477.72)ХДУ]:793.3

Людмила Андрощук,
кандидат педагогічних наук, доцент,
завідувач кафедри хореографії та художньої культури
Уманського державного педагогічного університету
імені Павла Тичини

ЕТАПИ РОЗВИТКУ ХОРЕОГРАФІЧНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ В ХЕРСОНСЬКОМУ ДЕРЖАВНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ

У статті розглянуто основні етапи розвитку хореографічно-педагогічної освіти в Херсонському державному університеті (підготовчий, становлення та модернізації). У результаті дослідження: 1) проаналізовано еволюцію основних етапів розвитку спеціальності «Хореографія» в Херсонському державному університеті; 2) визначено роль танцювальних колективів та дитячої хореографічної школи для розвитку хореографічно-педагогічної освіти в Херсонському державному університеті на всіх його етапах; 3) висвітлено діяльність кафедри хореографічного мистецтва Херсонського державного університету як центру культурно-творчої, методичної, науково-просвітницької діяльності регіону та України.

Ключові слова: *хореографічно-педагогічна освіта, етапи розвитку, танцювальні колективи, навчально-методична діяльність, хореографічна спеціальність, кафедра хореографічного мистецтва, хореографічний фестиваль, конференція, дитяча хореографічна школа.*

The preparatory stage connected with a rapid development of amateur choreographic art and formation of «Chubaryky» ensemble (1993) on the basis of the Tavriya Lyceum of Arts had been revealed. The formation of «Suzirya» dance ensemble (1993), amateur dance group «Ladovytsia» of the Youth Center of Kherson State Pedagogical University (1995), their creative repertoire, participation in festivals and contests of various levels had been described in the article.

Several stages of formation of Art and Pedagogical faculty of KSU in 1998 had been analyzed. It was noted that the training of choreography and artistic culture teachers had been started. Special attention was paid to the ensemble «Chubaryky». The mentioned ensemble was the basic educational and creative group of the Academic lyceum at KSU (1999). Ensemble «Suzirya» had been awarded the honorary title «The Group of Folk Art» (2001). It was noted that on the basis of the preparatory department of the Academic Lyceum at the KSU a choreographic school had been created (2001).

The corrosive features had been described in the context of modernization stage (2003–2017). It was connected with the preparation of a number of educational and methodological publications, the organization of All-Ukrainian Scientific and Practical Conference «The Problems and Prospects of the Choreography and Art Development»; the organization of «Inspiration» festival of choreographic mastery of dance groups of the South of Ukraine and the festival of folk choreography «We are from Ukraine» (competition of small forms). It is necessary to mention that the training of specialists in the «Choreography» specialty with such specializations, as «Art Culture, Classical Choreography», «Art Culture, Folk, Modern Choreography» had been started.

The analysis of the evolution of the choreographic specialty at Kherson State University determined the role of the dance groups and choreographic school in the formation of choreographic and pedagogical education at Kherson State University at all stages. A general conclusion had been made concerning the activity of the Choreography and Art faculty of Kherson State University as a center of cultural and creative, methodological, and educational activity in the region and Ukraine.

Keywords: *choreographic and pedagogical education, dance groups, educational and methodical activity, choreographic specialty, Choreography and Art faculty, choreographic festival, conference, children's choreographic school.*

Відповідно до «Національної стратегії розвитку освіти в Україні на період до 2021 року» необхідність пошуку ефективних шляхів підвищення якості національної системи освіти, апробації та впровадження інноваційних педагогічних систем, модернізації змісту освіти й організації її відповідно до світових тенденцій і вимог ринку праці зумовлена інтеграцією країни в світовий освітній простір [17].

На етапі модернізації вищої мистецької освіти постає потреба осмислення закономірностей еволюції української хореографічно-педагогічної освіти з метою проектування процесу розвитку хореографічної освіти в освітніх закладах вищої освіти відповідно до світових тенденцій розвитку системи освіти.

Засади розвитку особистості засобами мистецтва висвітлені в працях І. Зязюна, Г. Падалки, О. Реброової, О. Рудницької, О. Олексюк, О. Отич, С. Соломахи, Г. Сотської, Г. Філіпчука, О. Щолокової та ін. Історичним аспектам розвитку мистецької освіти України присвячені праці Т. Благової, О. Жирова, О. Комаровської, Г. Ніколаї, Т. Сідлецької, В. Черкасова, В. Шеремети та ін.).

Попри значну увагу науковців до проблем мистецької освіти потребує особливої уваги аналіз етапів розвитку хореографічно-педагогічної освіти в закладах вищої освіти України.

Мета пропонованої статті – проаналізувати основні етапи розвитку хореографічно-педагогічної освіти в Херсонському державному університеті.

«Херсонський державний університет –заклад вищої освіти IV рівня акредитації, створений розпорядженням Кабінету Міністрів України від 16 листопада 2002 р. № 641-р «Про утворення Херсонського державного університету», заснований на державній формі власності і підпорядкований Міністерству освіти і науки України, є правонаступником Херсонського державного педагогічного університету, який, у свою чергу, був правонаступником Херсонського державного педагогічного інституту ім. Н.К. Крупської – правонаступника Херсонського педагогічного інституту ім. Н.К. Крупської, заснованого на базі Юр'ївського учительського інституту в листопаді 1917 року» [14, с. 3].

У результаті дослідження виокремлено етапи розвитку хореографічно-педагогічної освіти в ХДУ:

1. Підготовчий етап (1993–1997 рр.) – для якого характерно бурхливий розвиток аматорського хореографічного мистецтва; створення ансамблю «Чубарики» (1993 р.) на базі Таврійського ліцею мистецтв; створення ансамблю танцю «Сузір'я» (1993 р.); створення аматорського колективу Молодіжного центру Херсонського державного педагогічного університету ансамбль танцю «Ладовиця» (1995 р.); формування творчого репертуару колективів; участь у фестивалях та конкурсах різного рівня.

2. Етап становлення (1998–2002 рр.) – для якого характерно створення художньо-педагогічного факультету ХДУ (1998 р.); початок підготовки вчителів хореографії та художньої культури; активізація творчої діяльності танцювальних колективів у складі художньо-педагогічного факультету (ансамбль «Чубарики» став базовим навчально-творчим колективом Академічного ліцею при ХДУ (1999 р.); ансамблю «Сузір'я» присвоєно почесне звання «Народний художній колектив» (2001 р.); створення на базі підготовчого відділення Академічного ліцею при ХДУ дитячої хореографічної школи (2001 р.).

3. Етап модернізації (2003–2017 рр.) – для якого характерно підготовка низки навчально-методичних видань; перемоги хореографічних колективів ХДУ у всеукраїнських та міжнародних конкурсах; започаткування Всеукраїнської науково-практичної конференції «Проблеми та перспективи розвитку хореографічного мистецтва»; проведення фестивалю хореографічної майстерності колективів Півдня України «Натхнення» та фестивалю народної хореографії (конкурс малих форм) «Ми з України; початок підготовки фахівців зі спеціальності «Хореографія» та спеціалізацій «Художня культура, класична хореографія», «Художня культура, народна, сучасна хореографія»; створення кафедри хореографічного мистецтва.

Важливу роль на всіх етапах розвитку хореографічно-педагогічної освіти відігравали танцювальні колективи Херсону, які стали осередком хореографічної культури регіону, передумовою відкриття спеціальності «Хореографія», аспектом професійного становлення майбутнього хореографа.

На підготовчому етапі розвитку хореографічно-педагогічної освіти організовано ряд танцювальних колективів, які створили передумови для відкриття спеціальності «Хореографія» в Херсонському державному університеті.

У 1993 році було створено ансамбль «Чубарики» на базі Таврійського ліцею мистецтв, організатором і керівником якого став заслужений працівник культури України, відмінник освіти України Василь Чуба.

Ансамбль стає активним учасником концертів та здобуває перемоги в Міжнародному конкурсі «Аліса в країні див» (м. Євпаторія, 1994 р.), ІІІ Всеукраїнському фестивалі-конкурсі «Твоя зоря» (м. Тернопіль, 1995 р.), стає лауреатом фестивалів у Франції (м. Сент-Етьєн де Руа, 1996 р.) та Італії (м. Ліпарі, 1997 р.) [1].

У 1993 році Аллою Рехліцькою створено ансамбль танцю «Сузір'я». З перших років існування ансамбль стає переможцем чисельних хореографічних конкурсів, серед яких Всеукраїнський конкурс «Зоряні надії», м. Сєвєродонецьк (1996 р.), обласний конкурс малих форм ім. В. Верховинця (м. Каховка, 1997 р.). В 1997 році ансамблю танцю «Сузір'я» присвоєно почесне звання «Зразковий дитячий колектив».

У 1995 році заслуженим працівником культури України Олександром Величко створено аматорський колектив Молодіжного центру Херсонського державного педагогічного університету ансамбль танцю «Ладовиця», який вже в рік створення представляє Херсонщину на Міжнародному фольклорному фестивалі «Бергома Кермаси» у Туреччині [3].

На етапі становлення хореографічно-педагогічної освіти в 1998 році в Херсонському державному університеті створено художньо-педагогічний факультет, який очолив кандидат педагогічних наук, доцент Микола Левченко. На факультеті розпочали підготовку вчителів хореографії та художньої культури на денній та заочній формі навчання [3].

Продовжують свою активну творчу діяльність у складі художньо-педагогічного факультету ансамблі танцю «Ладовиця», «Сузір'я», «Чубарики».

Народним художнім колективом ансамблю танцю «Ладовиця» з 2000 року керує викладач ХДУ Валентин Васяк. В репертуарі колективу хореографічні твори «Буковинський святковий», «Веснянка»,

«Гуляночка», «Дуботанець», «Перетупи», «Поліські викрутаси», «Слобожанська полька», «Увиванець», «Херсонські залицяння», «Херсонський гопак», «Херсонські парубки» та ін.

Ансамбль «Сузір'я» стає володарем Гран-прі Всеукраїнського конкурсу «Золотий лелека» (м. Миколаїв, 1998 р.), лауреатом Міжнародного конкурсу «Барвінкове кружало» (м. Черкаси, 2000 р.), переможцем Всеукраїнського конкурсу «Танцювальний бриз» (м. Керч, 2001 р.) та ін. В 2001 році ансамблю присвоєно почесне звання «Народний художній колектив» [3].

З 1999 року ансамбль «Чубарики» став базовим навчально-творчим колективом Академічного ліцею при ХДУ та творчою лабораторією по вдосконаленню виконавської майстерності майбутніх вчителів хореографії.

На базі підготовчого відділення Академічного ліцею при ХДУ у 2001 році було створено дитячу хореографічну школу, наставником якої стала Рехліцька Алла Євгенівна. Художній керівник дитячої хореографічної школи та постановник-балетмейстер – викладач кафедри хореографічного мистецтва Ходос Ганна Анатоліївна. Дитяча хореографічна школа стала підструктурою художньо-педагогічного факультету ХДУ як творча лабораторія хореографічного виховання дітей 3–16 років. Відкриття дитячої хореографічної школи забезпечило створення моделі безперервної поетапної хореографічної підготовки [2].

На етапі модернізації (2003–2017 рр.) у 2003 році художньо-педагогічний факультет перейменовано у факультет культури і мистецтв. До складу кафедри музичного мистецтва і хореографії ввійшли секції інструментального виконавства і теорії музики, народно-сценічної та сучасної хореографії, класичної хореографії та методики викладання. Хореографічні секції розпочали підготовку фахівців зі спеціальності «Хореографія» та спеціалізацій «Художня культура, класична хореографія», «Художня культура, народна, сучасна хореографія» [3].

На етапі модернізації активізується робота викладачів по підготовці навчально-методичних видань, зокрема видрукувано низку навчально-методичних посібників викладачів хореографії ХДУ, серед яких «Паспорт кафедри класичної хореографії та методики викладання» [5] та «Паспорт кафедри народно-сценічної, сучасної хореографії» [6] (2010 р.), Терешенко Н. В. «Історія та методика бального танцю» (2009 р., 2015 р.) [15;16], Рехліцької А. Є. «Мистецтво балетмейстера» (2012 р.) [12], Рекомендовано МОН Лист № 1/11-1896 від 13.02.2012, Рехліцької А. Є. та Білоусенка І. В. «Рухи класичного танцю у схемах» (2015 р.) [13] та ін.

З 2009 року секції народно-сценічної та сучасної хореографії, класичної хореографії та методики викладання факультету мистецтв є організатором щорічної Всеукраїнської науково-практичної конференції

«Проблеми та перспективи розвитку хореографічного мистецтва» [8].

Робота конференції здійснюється за такими напрямками: сучасні науково-методичні підходи до хореографічного мистецтва в контексті ступеневої освіти; збереження національно-культурних традицій у процесі викладання українського народного танцю; класичний танець як засіб формування професійної творчої особистості; проблеми удосконалення змісту і організації підготовки фахівців народно-сценічного танцю; проблеми та перспективи розвитку бальної хореографії; сучасний танець: історія, теорія, практика; проблеми навчання та виховання в дитячих хореографічних колективах [11].

Щорічно конференція збирає науковців, викладачів хореографії, вчителів, керівників танцювальних колективів, студентів з метою визначення нових підходів в процесі підготовки фахівців хореографічного мистецтва в умовах сьогодення, розробки проектів та технологій пов'язаних з підготовкою викладачів хореографічних дисциплін спрямованих на відродження національної культури.

За час існування конференції її учасниками стали викладачі та студенти Бердянського державного педагогічного університету, Дніпропетровського національного університету імені Олеся Гончара, Київського національного університету культури і мистецтв, Київського університету імені Бориса Грінченка, Львівського національного університету імені Іванам Франка, Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка, Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини, Харківської державної академії культури та ін. [9; 10].

Традиційно в рамках Всеукраїнської науково-практичної конференції «Проблеми та перспективи розвитку хореографічного мистецтва» проводяться майстер-класи та клас-концерти провідних фахівців в галузі хореографічного мистецтва та викладачів ХДУ. Всеукраїнський конкурс молодих балетмейстерів став окрасою та традиційною складовою конференції [11].

Щорічно на базі ХДУ проводиться фестиваль хореографічної майстерності колективів Півдня України «Натхнення» та фестиваль народної хореографії (конкурс малих форм) «Ми з України».

Обласний хореографічний конкурс малих груп «Ми з України» є культурно-мистецьким заходом, метою якого є розвиток та популяризація народного мистецтва; виховання молоді на кращих традиціях народної хореографічної культури України; виявлення та підтримка молодих талантів; пошук оригінальних зразків народної хореографічної творчості та підвищення їх художньо-професійного рівня; використання в творчому процесі духовного потенціалу виконавців; удосконалення системи науково-методичного та організаційного процесів хореографічного

навчання, залучення митців, представників навчальних закладів мистецького спрямування до творчої співпраці з молодими хореографами, надання їм фахової допомоги; розвиток естетичних ідеалів, формування високої індивідуальної естетичної культури; обмін досвідом між творчими хореографічними колективами України [7].

Потужна діяльність викладачів хореографії ХДУ в напрямку навчально-методичної, наукової, творчої діяльності створила передумови для створення окремої кафедри.

У 2016 році створено кафедру хореографічного мистецтва, яку очолила заслужений працівником культури України, доцент, Відмінник освіти України, вчитель-методист, голова Херсонського обласного осередку Національної хореографічної спілки України, художній керівник народного ансамблю танцю «Сузір'я» Херсонського державного університету Рехліцька Алла Євгенівна. Кафедра хореографічного мистецтва Херсонського державного університету стала центром культурно-творчої, методичної, науково-просвітницької діяльності регіону та України та об'єднанням кращих мистецьких та науково-педагогічних кадрів Херсонщини.

Кадровий склад кафедри сформувався на основі:

1. Керівників та балетмейстерів провідних танцювальних колективів Херсону, серед яких:

– Відмінник освіти України, вчитель-методист, голова Херсонського обласного осередку Національної хореографічної спілки України, художній керівник народного ансамблю танцю «Сузір'я» Херсонського державного університету .Рехліцька Алла Євгенівна;

– Заслужений працівник культури України, професор кафедри хореографічного мистецтва, художній керівник народного ансамблю танцю «Чубарики» Чуба Василь Васильович;

– доцент кафедри хореографічного мистецтва, лауреат Міжнародних премій, член Херсонського обласного осередку Національної хореографічної спілки України, художній керівник народного ансамблю танцю «Ладовиця» Херсонського державного університету Васяк Валентин Анатолійович.

2. Кращих випускників спеціальності «Хореографія» Херсонського державного університету (Терешенко Наталія Віталіївна, Білоусенко Інна Валеріївна, Михальчук Ірина Миколаївна, Ходос Ганна Анатоліївна, Ширіна Тетяна Олегівна) [3].

На етапі модернізації вихованці дитячої хореографічної школи ХДУ отримали низку відзнак на хореографічних конкурсах, серед яких «Маленькі зірки» (м. Херсон, 2008 р., 2009 р., 2010 р.); «Миколаївські зорі» (м. Миколаїв, 2009 р.); Всеукраїнський хореографічний конкурс «Світ талантів Південна Україна» (м. Херсон, 2010 р.); Обласний відкритий

конкурс малих форм хореографії «Зимова казка» (м. Херсон, 2010 р., 2013 р.); Всеукраїнський конкурс хореографічних колективів «Натхнення» (м. Херсон, 2011 р.); Всеукраїнський фестиваль дитячо-юнацької творчості «Зеленодольський зорепад» (м. Зеленодольськ, 2010 р., 2011 р.); VII Всеукраїнський конкурс «Таланти багатодітної родини» (МДЦ «Артек»); Всеукраїнський фестиваль дитячої творчості «Скадовськ збирає друзів» (м. Скадовськ, 2016 р.); Всеукраїнський фестиваль-конкурс «Країна талантів» (м. Херсон, 2017 р.) [2].

Високий рівень підготовки фахівців підтверджують перемоги студентів у всеукраїнських та міжнародних конкурсах.

Народний художній колектив системи Міністерства освіти і науки України ансамбль танцю «Сузір'я» факультету культури і мистецтв Херсонського державного університету (керівник – Алла Рехліцька) на етапі модернізації отримав низку відзнак на конкурсах різного рівня, серед яких Всеукраїнський телевізійний конкурс «Юний експрес» (м. Сімферополь, 2004 р.), Всеукраїнський телевізійний конкурс танців народів світу «Танцювальні сезони» (м. Каховка, 2006 р.), Всеукраїнський фестиваль-конкурс хореографічного мистецтва «Радея-Dance» (м. Камянець-Подільський, 2013 р.), II та III Всеукраїнський фестиваль-конкурс народної хореографії ім. Павла Вірського (м. Київ, 2007 р., 2010 р., 2017 р.), Всеукраїнські фестивалі-конкурси «Зірки майбутнього» (м. Херсон, 2017 р.) та ін.

Народний ансамбль танцю «Чубарики» отримав відзнаки на Всеукраїнському фестивалі-конкурсі народної хореографії ім. Павла Вірського (м. Київ, 2003 р.), регіональному фестивалі «Танцювальні сезони»(2006 р.) та ін. [3].

У 2017 році студент спеціальності «Хореографія» ХДУ Яковенко Микола став лауреатом II ступеня на II етапі I Всеукраїнської студентської олімпіади зі спеціальності «Хореографія», яка проводилась на базі факультету музичної та хореографічної освіти Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (м. Одеса).

У 2018 році студент спеціальності «Хореографія» ХДУ Олександр Борисов став лауреатом I ступеня та студентка спеціальності «Хореографія» ХДУ Якуба Наталія стала лауреатом III ступеня на II етапі II Всеукраїнської студентської олімпіади зі спеціальності «Хореографія», яка проводилась на базі факультету музичної та хореографічної освіти Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (м. Одеса).

Отже, в результаті дослідження проаналізовано еволюцію основних етапів розвитку хореографічно-педагогічної освіти в Херсонському державному університеті (підготовчого, становлення та модернізації).

Визначено роль танцювальних колективів «Ладовиця», «Сузіря», «Чубарики» та дитячої хореографічної школи ХДУ у розвитку хореографічно-педагогічної освіти в Херсонському державному університеті на всіх етапах. Висвітлено діяльність кафедри хореографічного мистецтва Херсонського державного університету як центру культурно-творчої, методичної, науково-просвітницької діяльності регіону та України.

В подальшому планується дослідження етапів розвитку хореографічно-педагогічної освіти в Бердянському державному педагогічному університеті.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Білоусенко І. Засоби розвитку мистецько-педагогічно-культурологічних пошуків керівників хореографічних колективів Херсонщини ІІ половини ХХ століття (на прикладі творчої діяльності народного ансамблю танцю «Чубарики». *Аркадия: культуролог и искусствовед. Журнал*. 2014. Вип. 2(39). URL: http://storage.library.opu.ua/online/periodic/a-2(39)2014/7.pdf (дата звернення 15.10.2018).
2. Дитяча хореографічна школа факультету культури і мистецтв Херсонського державного університету. URL: http://www.kspu.edu/About/Faculty/FCultureArts/choreography/HorShkola.aspx (дата звернення 15.10.2018).
3. Кафедра хореографічного мистецтва Херсонського державного університету. URL: http://www.kspu.edu/About/Faculty/FCultureArts/choreography.aspx (дата звернення 15.10.2018).
4. Концепція розвитку Херсонського державного університету на 2012–2022 рр. URL: http://www.kspu.edu/FileDownload.ashx/%D0%9A%D0%BE%D0%BD%D1%86%D0%B5%D0%BF%D1%86%D1%96%D1%8F%20%D1%80%D0%BE%D0%B7%D0%B2%D0%B8%D1%82%D0%BA%D1%83%20%D0%A5%D0%94%D0%A3.pdf?id=1fe25371-3ca6-4f42-8384-c9d7459dfb5e (дата звернення 15.10.2018).
5. Паспорт кафедри класичної хореографії та методики викладання: навч.-метод. посіб. / А. Є. Рехліцька та ін. Херсон: ХДУ, 2010. 84 с.
6. Паспорт кафедри народно-сценічної, сучасної хореографії: навч.-метод. посіб. / В. В. Чуба та ін. Херсон : ХДУ, 2010. 89 с.
7. Положення ІІІ обласного хореографічного конкурсу малих груп «Ми з України»: офіц. текст. Херсон, 2017. 6 с.
8. Проблеми та перспективи розвитку хореографічного мистецтва: Матеріали І Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Херсон). Херсон, 2009. 289 с.
9. Проблеми та перспективи розвитку хореографічного мистецтва: матеріали Всеукр. наук.-практ. конф., (м. Херсон). Херсон, 2014.

134 с.
10. Проблеми та перспективи розвитку хореографічного мистецтва: матеріали Всеукр. наук.-практ. конф., (27–28 бер. 2015, м. Херсон). Херсон, 2015. 292 с.
11. Проблеми та перспективи розвитку хореографічного мистецтва: програма Всеукр. наук.-практ. конф. (27–28 бер. 2015, м. Херсон). Херсон, 2015. 22 с.
12. Рехліцька А. Є. Мистецтво балетмейстера: навч. посіб. Херсон: ХДУ, 2012. 93 с.
13. Рехліцька А. Є., Білоусенко І. В. Рухи класичного танцю у схемах: навч.-метод. посіб. для студентів вищ. навч. закл. спец-ті «Хореографія». Херсон: ХДУ, 2014. 72 с.
14. Статут Херсонського державного університету (нова редакція): Затверджено наказом Міністерства освіти і науки України № 430 від 5.04.2016 року: офіц. текст. Херсон, 2016. 55 с.
15. Терешенко Н. В. Історія та методика бального танцю. Модуль «Історико-побутовий танець»: навч.-метод. посіб. для студентів денної, заочної та екстернатної форм навчання спеціальності «Хореографія». Херсон: ХДУ, 2009. 44 с.
16. Терешенко Н. В. Історія та методика бального танцю: навч.-метод. посібн. для студентів напрямку підготовки (спеціальності) «Хореографія» вищих навчальних закладів. Херсон: МПП «Издательство «ІТ», 2015. 220 с.
17. Указ Президента України Про Національну стратегію розвитку освіти в Україні на період до 2021 року URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/344/2013 (дата звернення 15.10.2018).